

AİLE OKULU PROJESİ

ADAB-I MUAŞERET

- **Âdap** □ Edeb kelimesinin çoğuludur. Edeb kelimesi, iffet, zerafet, ağırbaşlılık, söz ve davranışlarında ölçülü olma, iyi terbiye ve güzel ahlâk gibi manalara gelmektedir.
- **Muaşeret** □ İşret kökünden olup, birlikte yaşama, insanlar arasına karışma, onlarla kaynaşıp ülfet etme, akıl ve mantık ölçüleri çerçevesinde kalmak şartıyla onlarla hoş geçinme gibi anlamlara gelmektedir.
- **Âdab-Muaşeret** □ İnsanın toplum içerisinde uymak mecburiyetini hissettiği nezaket ve görgü kurallarıdır. Toplumda Adap, Edeb, Töre, Gelenek, Örf ve Adet, Görgü, Nezaket, Protokol... gibi isimlerle zikrettiğimiz bu kurallara «Adab-ı Muaşeret» diyoruz.

-
- **Nezâket** □ İnsanın çevresindekilere karşı gösterdiği kibar, görgülü, nazik davranışlara denir.
 - **Mahremiyet** □ Kişinin özel yaşamının gizliliğidir. kişisel bir bilgiyi başkalarıyla paylaşmak doğru değildir.

-
- **Edep bir tâc imiş Nûr-ı Hudâ'dan** / Giy ol tâcî emin ol her belâdan.
 - Edep ehl-i ilimden hâli olmaz / Edebsiz ilim okuyan âlim olmaz. (Mevlana)
 - **Hz. Ebû Bekir (r.a.) Allah Resûlü'**ne (s.a.s.) sorar: “Ey Allah'ın Resûlü. Seni böyle kim edebblendirdi?” Cevap verir: “Beni Rabb'im edebblendirdi ve güzel terbiye etti.”

-
- ➔ **Hz. Ebû Bekir'in kızı** ve Efendimiz'in zevcesi, Hz. Âişe (r.anhâ) validemize sorulur:– Allah Resûlü'nün ahlâkı nasıldı? “Siz hiç Kur'ân okumadınız mı?”
 - ➔ “Okuduk” derler. Cevap verir: “O'nun ahlâkı Kur'ân'dı.”

Adâb bizi koruyan bir zirhtir.

Eskiden ben...

Bizim zamanımızda... Gibi cümleleri her zaman duyarız.

Zaman değişse de değişmemesi gereken kural Edeptir.

İnsan yaratılmışların en değerlisi Eşrefi Mahlukat,
yeryüzünün halifesidir. Ona edepli olmak yakışır.

➤ **ADAB-I MUAŞERET'İN KAYNAĞI**

- Bu kuralların büyük bir kısmı Vahye, bir kısmı Peygamberlerin sünnetine dayanan bir kısmı da yazılı olmayan ancak nesilden nesile aktarılan binlerce yıllık kurallardır.
- **Kuran-ı Kerim;** günlük yaşantımızın şekillenmesinde, ahlaki özelliklerimizin olgunlaşmasında ve sosyal yaşantımızı hak ve hukuk çizgisinde yürütmemizde bizlere rehberlik edecek kutsal kitaptır.

-
- **Sünnet;** Edep kurallarının büyük bir bölümü, Hz. Peygamber'in birer sünneti olduğu gibi, daha önce geçen peygamberlerin de sünnetidir.
 - **Örf;** Şanlı tarihimiz bizim için güzel bir rehberdir.
 - Dolayısıyla bu kaynaklardan gelen bilgi ve davranışlar hayatımızı şekillendiren en önemli kaynaklardır.

➤ MÜ'MİNLER, PEYGAMBERİ ÖRNEK ALIRLAR

➤ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

➤ “Andolsun ki, Resûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.”(Ahzab 21)

➤ MÜSLÜMAN GÜVENİLEN KİMSEDİR

➤ **الْمُسْلِمُ** مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، **وَالْمُؤْمِنُ** مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ

➤ “Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir. Mü'min de, halkın, can ve mallarını kendisine karşı emniyette bildikleri kimsedir.”

➤ (Tirmizî, İman 12; Nesâî, İman 8)

► HERBİRİMİZ BİR AYNA GİBİYİZ

► إِنْ أَحَدَكُمُ مِرْآةٌ أَخِيهِ، فَإِنْ رَأَىٰ بِهِ أَدَىٰ
فَلْيُمِطْهُ عَنْهُ.

► ... “Her biriniz, kardeşinin aynasıdır, onda bir rahatsızlık görürse bunu ondan izale etsin.” (Müslim, İman 95)

➤ KENDİMİZ İÇİN İSTEDİĞİMİZİ BAŞKASI İÇİN İSTEMEDİKÇE...

➤ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ «

➤ “Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda iman etmiş olmaz.”

➤ (Buhârî, Îmân 7; Müslim, Îmân 71-72)

➔ BİRBİRİMİZİ SEVMEDİKÇE...

➔ لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمْوهُ تَحَابَبْتُمْ
أَفْسُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ

➔ "Allah'a yemin ederim ki; sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek iman etmiş olamazsınız. Yaptığınızda birbirinizi seveceğiniz bir şey öğreteyim mi? **Aranızda selamı yayınız.**" (Müslim, İman, 81)

➔ **KUR'ANI KERİMDEN ÖRNEK AYETLER**

- ➔ Öfkene Hakim Ol, Sinirlenme, Affedici Ol, Öfke Şeytandandır. (Araf 199, Ali İmran 134)
- ➔ (Bevleden Sahabiye Karşı Efendimizin Tutumu, Ganimet Dağıtımında Bedevinin Efendimizin Yakasına Asılması, Hz Ebu Bekir'e Adamın Kaba Sert Davranmasına Sabretmesi)

-
- Güzel Söz Söyle, Sesine Ve Sözüne Hakim Ol (Nisa 86, Nur 27, Lokman 19, Bakara 263)
 - Selam Gönülleri Fetheden Bir Sözdür, Kötü Söz Söyleme, Eve, Birinin Odasına Makamına Girerken, Bir şey İsterken İzin İste. (Nur 29,61)
 - Küçümseme, Kibirlenme, Büyüklenme, Hor Görme (Lokman 18)

-
-
- Alay Etme (Hucurat 11) Mütevazı Ol (Furkan 63)
 - Yemen İçmen Ve Giyiminde Ölçülü Ol (Az Olsun Helal Ve Temiz Olsun, Araf 31, Taha 81)
 - İnsanlar Hakkında Kötü Düşünme (Hucurat 6,12)
 - Zanda Bulunma, İftira Atma (Ahzab 58, Müminun 96)
 - Anne Babana, Akrabalarına, Yetim Ve Muhtaç Olanlara, İyilikte Bulun (Bakara 23,24,83, Nisa 1, Fussilet 34, Bakara 25/112, Ali İmran 104, İsra 7, İnsan 8)

➤ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا

“Yeryüzünde böbürlenerek yürüme, çünkü sen ne yeri delebilir ve ne de boyca dağlara ulaşabilirsin” (İsra, 17/37)

➤ لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ «

"İnsanlara acımayana Allah acımaz" (Buhari, Tevhid, 7376)

➤ لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا «

“Küçüklerimize merhamet etmeyen büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir.” (Tirmizi, Birr, 2043)

► “ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

► “Allah’ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. Onlar için Allah’tan bağışlama dile. İş konusunda onlarla müşavere et. Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah’a tevekkül et, (ona dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.” Âl-i imran 3/159

- “Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah hiçbir kibirleneni, övüneni sevmez” (Lokman 18)
- «Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın Belki onlar kendilerinden daha iyidirler » (Hucurât 11)
- “Birbirinizin gizli hallerini araştırmayın Birbirinizin dedikodusunu yapmayın Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! (Hucurât 12)

-
- “Kim bir Müslüman’ın ayıbını örterse, Allah da dünya ve âhirette onun ayıplarını örter.” Hadis-i Şerif
| Ebû Dâvûd, Edeb, 60

➤ ADAB-I MUAŞERET İHLALİ KUL HAKKIDIR

- İnsan sosyal bir varlıktır. Birlikte yaşamaya muhtaçtır.
- Adab-ı Muaşeret bu birlikteliği sağlayan ve yaşamı kolaylaştıran kurallar bütünüdür.
- Adab-ı Muaşeret'in İhlali kul hakkıdır. Kul hakkını sadece kullar affedebilir.

➤ « حَقُّ الْمُسْلِمِ سِتُّ : إِذَا لَقِيْتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ ، وَإِذَا
اسْتَنْصَحَكَ فَانصَحْ لَهُ ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدِ اللَّهَ فَشَمِّتْهُ . وَإِذَا مَرِضَ فَعُدَّهُ ،
وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ» .

- “Müslümanın Müslüman üzerindeki hakkı altıdır: Karşılaştığın zaman selâm ver, seni dâvet ederse git, senden nasihat isterse nasihat et, aksırınca Allah’a hamdederse yerhamukellah de, hastalandığında onu ziyaret et, öldüğü zaman cenazesinin ardından git.” (Müslim, Selâm 5)

➤ **Hadislerden ışığında Müslüman'ın Müslüman kardeşi üzerindeki haklarını şu şekilde özetleyebiliriz:**

- Selâm vermek ve almak ve selâmı yaygınlaştırmak
- Hastalandığında ziyaret etmek,
- Ölünce cenazesine iştirak etmek ve cenazesinin ardından gitmek
- Dâvet edince icabet etmek,
- Aksırdığında Allah'a hamd ederse “yerhamukellah” demek
- Nasihat isterse nasihat etmek,
- Zulme uğradığında yardım etmek,
- Borç istediğinde imkanın varsa borç vermek

➤ **Hadislerden ışığında Müslüman'ın Müslüman kardeşi üzerindeki haklarını şu şekilde özetleyebiliriz:**

- İyi geçinmek ve onlara güzel söz söylemek
- Kardeşlik bağıını sürdürmek, akrabayla ilişkiyi kesmemek
- İkranda bulunmak ve hediyeleşmek
- Fakir ve muhtaçların yardımına koşmak
- Ayıp ve kusurlarını araştırmamak
- Kötülük yapmamak, eziyet ve zarar vermemek

➤ HOŞ GÖR

➤ اِسْمَحْ يُسْمَحْ لَكَ

➤ “Hoş gör ki, hoş görülesin”

➤ (İbn Hanbel1/249)

➤ “Kardeşinin başına gelen bir şeye sevinip gülme. Sonra Allah ona merhamet edip seni (o şeyle) imtihan eder.”

➤ (Tirmizi, Sıfatü'l Kıyame, 54)

➤ İYİLİK DE KÖTÜLÜK DE KENDİMİZE DÖNER

➤ اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لِانْفُسِكُمْ وَاِنْ اَسَاْتُمْ فَلَهَا

➤ “Eğer iyilik ederseniz kendinize etmiş, kötülük ederseniz yine kendinize etmiş olursunuz.”

➤ (İsra 7)

➤ SELAMLAMA ÂDÂBI

➤ Selam ; barış, esenlik, güven, kurtuluş gibi anlamlara gelir. Selamlaşma ise insanların birbirlerine söz veya işaretle esenlik dilemeleridir. Biriyle karşılaştığımızda iletişim kurmanın ilk yolu selamlaşmaktır.

➤ “Evlere girdiğiniz zaman **birbirinize Allah katından mübarek ve hoş bir esenlik dileği olarak selam verin** İşte Allah, düşünesiniz diye ayetleri size böyle açıklar” Nûr suresi, 61

- Selam , insanlar arasındaki sevgi, güven ve muhabbetin artmasını sağlar.
- Hz. Muhammed “... Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi ?
- Aranızda selamı yayın» buyurmuştur.
- «**Es Selâm**» Allah'ın isimlerindedir ve «Kullarını selamete çıkaran» demektir.
- **es Selamü aleyküm** : « Allah'ın selamı, esenlik, huzur senin üzerine olsun» demektir.
- **Vealeykümüsselâm** : « Allah'ın selamı, esenlik, huzur senin de üzerine olsun» demektir.

➤ İLETİŞİM VE KONUŞMA ÂDÂBI

- Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler...” İsrâ , 53
- “...İnsanlara güzel söz söyleyin, namazı kılın, zekâtı verin...” (Bakara,
- “Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır .” (Atasözü)
- Kısa ve özlü konuşmanın sırrı, boş konuşmayı terk etmektir.” (Hz . Ebu Bekir)

➤ وَالكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ

➤ “Güzel söz sadakadır. ” Buhârî, Edeb 34, Cihâd 128, Müslim, Zekât 56

➤ Selamla başla, tebessüm et.

➤ Karşındakini yormadan konuş.

➤ Gözlerini kaçırma, bedenle de dinle.

➤ Karşındakini dinle, başka şeylerle meşgul olma.

➤ Ağızda bir şey varken konuşma.

➤ Boş konuşma. (Gıybet, Yalan, İftira, Küfür, Lakap...)

➤ **NELERE DİKKAT EDELİM**

- İnsanlarla iletişimimizde kibar ve nazik olmalıyız.
- İnsanlardan istekte bulunurken **“lütfen”** ifadesini sık kullanmalıyız.
- Yanlış bir davranışta bulunduğumuzda, insanları incittiğimizde **özür** dilemeliyiz
- İnsanların görüşlerine, düşüncelerine ve değerlerine saygılı olmalıyız.
- Kişilik haklarına saygısızlık olarak değerlendirilebilecek yazışmalardan kaçınmalıyız.
- İnsanların özel durumlarını içeren paylaşımlarda bulunmamalıyız.

ÖFKEMİZİ YENELİM

- “O takva sahipleri ki, ...öfkelerini yutarlar ve insanların kusurlarını affederler. Allah, iyilik edenleri sever.” (Âl-i İmran, 2/134)
- “Rahmân’ın (has) kulları, yeryüzünde tevazu ile yürürler ve kendini bilmez kimseler onlara laf attığında (incitmeksizin) ‘Selâm’ der (geçerler)” (Furkân, 25/63)
- “Onlar, boş söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve ‘Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz size. Size selâm olsun. Biz kendini bilmezleri (arkadaş edinmek) istemeyiz’ derler.” (Kasas, 28/55)
- “...Herkes, kendi karakterinin gereğini sergiler...” (İsrâ, 17/84)

➤ ÖFKEMİZİ YENELİM

- Mekke'nin fethinden sonra durumlarının ne olacağını merakla bekleyen Mekkelileri, kendisini yurdundan yuvasından mahzun ve yaşlı gözlerle çıkarmış olmalarına rağmen serbest bırakmış, düşmanlık yapan pek çok kimseyi affederek bağrına basmıştır.
- Hz. Hamza'nın katili Vahşi'yi ve İslam'a çok büyük düşmanlıklar yapan Ebû Cehil'in oğlu İkrime'yi de affetmiştir.

➤ **EVİMİZE GELİNCE NASIL DAVRANMALIYIZ?**

- Sağ ayakla ve besmele ile girmeliyiz.
- Selam vermeliyiz.
- Evdekilerin yüzüne bakarak tebessüm etmeliyiz.
- Hallerini sormalıyız.
- Saygı göstermeliyiz.
- Dağıtmadan, toparlamalıyız, düzenli olmalıyız.
- Anne babanın odasına izinsiz girmemeliyiz.
- Yardım etmeliyiz, sorumluluktan kaçmamalıyız.
- Birlikte Yemeğe Oturmalıyız.
- İyi davranmalı, güzel söz söylemeliyiz.

➤ ANNE BABAYA İYİLİK VE İTAAT

➤ Dünyaya Geldiğin Zamanı Bir Düşünelim

➤ «Öf Deme»

➤ Emri Ne İfade Ediyor?

➤ Öf Deme!

➤ Azarlama!

➤ Hoş Söz Söyle!

➤ Onlara Merhamet et!

➤ Dua Et!

➤ **SOFRA YEME İÇME ÂDÂBI**

- İslam'ın yeme içmede en temel ilkesi, yenilen ve içilen şeylerin helal olmasıdır . Hırsızlık, gasp, hile gibi haram yollardan elde edilen yiyecekler helal değildir..
- Allah, insan için pek çok nimet vermiş, onların helal ve temiz olanlarını tüketmemizi istemiştir .
- “Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerin helal ve temiz olanlarından yiyin !.....” (Bakara, 168)
- “Yediklerinin helal olmasına dikkat et ki duaların kabul olsun. olsun.” (Taberânî, el-Mu‘cemu’l-evsat, VI, 310)

-
- «Yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü o (Allah), israf edenleri sevmez .» (A'râf ,31)
 - “Suyu bir solukta içmeyin. İki üç nefeste, dinlene dinlene için...” (Hadis)

➤ **NELERE DİKKAT EDELİM**

- Yemekten önce ve sonra ellerimizi yıkamalıyız.
- Besmele ile başlamalı, helal lokma olmasına dikkat etmeliyiz.
- Tabagımıza yiyeceğimiz kadar yemek almalıyız.
- Yemeği önümüzden ve mümkünse sağ elle yemeliyiz.
- Ağızda lokma varken konuşmamalıyız.
- Gerekli olmadıkça ayakta bir şey yememeli ve içmemeliyiz.
- Yemeği çok yiyip mideyi tıka basa doldurmamalıyız.
- Nimeti Verene şükretmeli, hazırlayana teşekkür etmeliyiz.

-
- Yediğın yemeği paylaş ancak sanal alemde değil
 - Aile ile birlikte sofraya oturmalıyız.
 - Masayı hazırlamaya yardım etmeliyiz.
 - İkram etmeliyiz.
 - Kul hakkı yememeliyiz.
 - (Büyüklerimiz pazardan bir şey aldıklarında görünmesin diye renkli poşetlere koydurur,fazladan alıp ikram ederlerdi.)
 - (Fırından ekmeği, manavdan açıkta satılan meyve ve sebzeleri, fakirin göz hakkı kalmıştır diye almazdı.)

➤ MİSAFİRLİKTE ADAB

➤ « مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ
«

➤ “Allah’a ve âhîret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah’a ve âhîret gününe iman eden kimse akrabasına iyilik etsin. Allah’a ve âhîret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!” Buhârî, Nikâh 80, Edeb 31, 85, Rikâk 23; Müslim, Îmân 74, 75, 77. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 123; Tirmizî, Kıyâmet 50; İbni Mâce, Edeb 4

-
- Birinin evine girerken izin almalıyız.
 - 3 kez zile basmalıyız.
 - Kapı açılınca izin istemeliyiz.
 - Misafirlikte etrafı araştırmamalıyız.
 - Misafir gelince karşılayıp ve hoş geldin demeliyiz.
 - İkram edileceklerle yardım etmeliyiz.
 - Hoş sohbet etmeliyiz.
 - Sevdiklerinden ikram etmeliyiz.

HASTA ZİYARETİ VE TAZİYE ADABI

- "إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا عَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ لَمْ يَزَلْ فِي خُرْفَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْجِعَ "
- “Müslüman, hasta kardeşini ziyaret ettiğinde dönünceye dek cennet bahçelerinde demektir.” (Müslim, “Birr”, 41; Tirmizî, “Cenâiz”, 2)
- Güler yüzlü olmalıyız.
- Çok kalmamalıyız.
- Haber verilerek izin istemeliyiz.
- Boş konuşmamalıyız.
- Hastanın yanında onun neşesini kaçırarak hiçbir şey anlatmamalıyız.
- Taziyede Dua ederek Kuran okumalıyız.
- Sadece iyiliklerden bahsetmeliyiz.
- Kötülükleri dile getirmemeliyiz.
- Gereksiz örnekler vermemeliyiz.